

*Összeállította az MN Pénzügyi Szolgálat Főnökség
Baleset-elhárítási és munkavédelmi osztálya*

Tartalom:

- 1. Tájékoztató a katonai tárgyú munkavédelmi filmekről**
- 2. A konyhai kisgépekkel történt balesetekről**

1. TÁJÉKOZTATÓ a katonai tárgyú munkavédelmi filmekről

A munkavédelmi ellenőrzések során általános tapasztalatként megállapítható, hogy a munkavédelmi filmeket a szükségesnél ritkábban mutatják be a személyi állománynak.

Ennek egyik fő oka, hogy nem elég széles körben ismert a rendelkezésre álló katonai tárgyú munkavédelmi filmek jegyzéke és a forgalmazás lehetősége.

Az MN Pénzügyi Szolgálat Főnökség Baleset-elhárítási és munkavédelmi osztálya megbízásából több katonai oktató, a munkavédelmi alapismeretek elsajátítását segítő film készült az elmúlt években. A filmek tematikájuk alapján az Összkövetelményi Programhoz csatlakoznak, a kiképzési periódusokban bármikor felhasználhatók a baleset-elhárítási és munkavédelmi ismeretek bővítésére, fejlesztésére. *A filmeket célszerű vetíteni:*

- a sorkatonai bevonulások után az alapkiképzés programja szerint;
- a baleset-elhárítási és munkavédelmi oktatások, szakkiképzések során;
- munkavédelmi napok programjaként;
- megtörtént balesetek esettanulmányaként;
- munkavédelmi előadások kiegészítésként;
- harcászati gyakorlatokra való felkészülés alkalmával.

A filmek vetítésének célja ne csupán az élmény-nyújtás, az információközlés, a szabályok ismertetése legyen, hanem a tanulást, az ismeretek elsajátítását is segítse.

Bizonyosra vehető, hogy ezekben a filmekben feldolgozott, jórészt a valóságban megtörtént események erős érzelmi hatásokat váltanak ki a nézőkből, hiszen mindenkinek fontos az egészsége, a testi épsége. Motiválják a nézőt, érzelmi kötődést hoznak létre és felkeltik az érdeklődést a látottak iránt. Fontos feladat tehát, hogy a foglalkozás vezetője, ismerje ezeket a filmeket és lehetőség szerint fel is készüljön a nézőkkel történő megbeszélésre a látottakról.

Néhány javasolt módszer a foglalkozás levezetésére:

- rövid bevezető ismertetés a vetítésre kerülő film témájáról, céljáról;
- tisztázni lehet egy-egy művelet, cselekmény, viselkedés követelményeit, hogy a szabályzati előírások és a filmbeli cselekmények bemutatása jobban összeolvadjon;
- a vetítés követő megbeszélés előre kidolgozott vázlat alapján biztosítja az aktív részvételt;
- néhány kérdés összeállítása felvetése és visszakérdezése elősegíti a látottak rögzülését.

A katonai tárgyú munkavédelmi filmek megismerését, hatékonyabb forgalmazását kívánjuk támogatni azzal, hogy közreadjuk az 1975. évtől készült, ilyen tárgyú filmek rövid tartalmát, segítve a munkavédelmi oktató, valamint az agitációs és propaganda munkát.

Filmek kiadás sorrendjében a következők:

1. *Röntgenfelvétel* (készült: 1975-ben, játszási idő 25 p.).

A film egy a valóságban megtörtént, halálos áldozatokat is követelő tehergépkocsi-baleset dokumentuma.

A kiképzőbázisra menetet végrehajtó gépkocsioszlop egyik teherautója műszaki okból lemaradt. A parancs szerint „önálló menettel” kell eljutni a kiképzőbázisra. Útközben, többször is megállnak szeszes italt fogyasztani. Az egyik ittas és gyakorlatlan katona a gépkocsiparancsnok engedélyével átveszi a kormányt. Túllépve a megengedett sebességet elveszti uralmát a kormány felett és a teherautó az útmenti tóba borul. A film a szabálytalanságok sorozatának bemutatásával a tragédia valódi okait keresi, a balesetről a szereplők vallomásaival készíti „röntgenfelvételt”.

2. *Nem játékszer* (készült: 1976-ban, játszási idő 21 p.).

A harcászati gyakorlatokon fel nem használt különböző robbanó- és imitációs anyagok „eltulajdonítása” és a velük folytatott felelőtlen játék többször vezetett tragédiához. Ilyen eseteket dolgoz fel a film, megrendítő hitelességgel, felkeresve a kamerával a balesetet szenvedett katonákat, akik sajnos már későn vonták le a tanulságot, hogy a robbanóanyag, nem játékszer.

3. *Két nap élet* (készült: 1976-ban, játszási idő 21 p.).

A dokumentumfilm egy megtörtént halálos végű motoros baleset történetét mutatja be. A kétnapos szabadságra boldogan hazatérő katona motorkerék-

párral látogatja meg ismerőseit, rokonait, akikkel több helyen is szeszes italt fogyasztanak. A „csak egy féldeci, csak, egy pohár bor” végül is jellegzetes közlekedési tragédiába vezetett: az ittas katona gyorsajtása végzetessé válik.

4. *Új környezetben I.* (készült: 1977-ben, játszási idő 25 p.).

A film megtekintése különösen fontos a bevonult újonc állomány részére. Megismerkedhetnek a szolgálat ellátásával, a munkavégzéssel összefüggő leggyakoribb baleseti veszélyforrásokkal, a balesetek megelőzésének módjaival. A film jól példázza, hogy a biztonsági rendszabályok betartása, a jó közösségi szellem kialakulása, az egymás iránt érzett felelősségérzet nélkülözhetetlen a saját és mások testi épségének, egészségének védelmében.

5. *Új környezetben II.* (készült: 1978-ban, játszási idő 20 p.).

A film egy riadóztatott alegység harcászati gyakorlatának baleseti veszélyforrásait, baleseri helyzetet okozó helytelen magatartásformáit és ezek megelőzési módjait mutatja be. Megismerhetjük a riadó utáni felkészülés biztonságos elvégzésének, a katonai meneszlop közlekedésének biztonsági szabályait, a teher- és harcjárművel történő személyszállítás baleset-elhárítási előírásait, a gyakorlat helyére megérkezéskor szükséges tennivalókat, valamint a harcászati gyakorlatok alatti baleset-elhárítási szabályokat és a pihenőidőben előforduló jellegzetes magatartási hibákat. A gyakorlaton használt gép- és harcjárművek, imitációs és pirotechnikai anyagok, kézfegyverek, egyéni védőeszközök biztonságos használatára vonatkozó szabályok rövid ismertetésén túlmenően, a film a környezetünk védelmére is felhívja a figyelmet.

Jól foglalja össze a film célját a narrátor utolsó mondanéja: „*A katonák erőpróbája a harcászati gyakorlat, csak akkor eredményes, ha megfelelő intézkedésekkel, jegyelemmel és az előírások szigorú betartásával védjük biztonságunkat, életünket.*”

6. *Ha megtörtént a baj* (készült: 1978-ban, játszási idő 10 p.).

Sérülések, vagy megbetegedések esetén a megfelelő orvosi ellátáson túlmenően egyéb feladatok is jelentkeznek. Gyakorlati eligazítást kapunk a sérült vagy megbetegedett katonáknak, polgári alkalmazottaknak balesetekkel kapcsolatos teendőikhez, jogaik érvényesítéséhez, valamint az előjáróknak a gyors, helyes ügyintézéshez.

7. *Alattomos ellenségünk a zaj* (készült: 1979-ben, játszási idő 18 p.).

A zaj korunk jellegzetes kísérője. A megengedettnél nagyobb zaj súlyos hallászavarokat okoz. A zajártalom okozta halláskárosodás gyógyítása, mai tudásunk szerint nem lehetséges, ezért a megelőzésre kell nagy gondot fordítani. A film tájékoztatást ad a hallás élettani folyamatáról, a halláskárosodás kialakulásáról a zaj elleni védelem néphadseregi lehetőségeiről. Bemutatja a néphadseregben előforduló jellegzetes károsító zajhatásokat és az ellenük való védekezés módjait. Ajánlott a munkavédelmi oktatás keretében mindazoknak bemutatni a filmet, akik nagy zajterhelésű szolgálati és munkahelyen dolgoznak.

8. *Veszélyhelyzetek úton, vasúton* (készült: 1982-ben, játszási idő 18 p.).

A gépkocsi és vasúti közlekedés számos baleseti veszélyt rejt magában. A film a vasút-közút kereszteződés, a vasúti szállítás és közlekedés néhány tipi-

kus balesetét mutatja be. A figyelmetlenség, a könnyelműség és a szabályok megszegése súlyos következményekkel járhat. Néhányan a balesetet szenvedettek közül maguk vallanak tragédiájuk körülményeiről.

9. *Jól ismert okok* (készült: 1983-ban, játszási idő 20 p.).

A film bemutatja a polgári dolgozók munkafeladataihoz kapcsolódó főbb baleseti veszélyeket, a megelőzés lehetőségeit. A mindennapi tevékenységek, a közlekedés, a gyalogos mozgások, a szabadidős sport is veszélyeket hordoznak magukban. Jól ismert okok ezek, mégis sok baleset okozója a baleseti veszélyek tudatos vagy gondatlan semmibevétele, a figyelmetlenség, a munkahelyi rendetlenség. A film érzékelteti, hogy a bemutatott példák, bárhol és bárkivel előfordulhatnak.

A katonai tárgyú munkavédelmi filmeket a körzetileg illetékes filmbázisoktól kell igényelni.

A körzeti filmbázisok:

1. sz. körzeti filmbázis

MN Politikai Nevelőmunka Anyagi és Módszertani Központja
1441 Budapest VIII. ker.,
Kerepesi út 29/b (Pf. 182)

Körzet: Budapest, Pest és Nógrád megye.

2. sz. körzeti filmbázis

MN Helyőrségi Művelődési Központ
8003 Székesfehérvár
Malom u. 2. (Pf. 38)

Körzet: Fejér, Komárom és Győr-Sopron megye

3. sz. körzeti filmbázis

MN Helyőrségi Művelődési Otthon
7401 Kaposvár
Április 4. u. 4. (Pf. 111)

Körzet: Somogy, Tolna megye

4. sz. körzeti filmbázis

MN Helyőrségi Művelődési Otthon
6001 Kiskunfélegyháza
Kossuth Lajos u. 12.

Körzet: Bács-Kiskun és Csongrád megye

5. sz. körzeti filmbázis

MN Helyőrségi Művelődési Otthon
3501 Miskolc
Szamuely u. 3-5. (Pf. 330)

Körzet: Heves és Szabolcs-Szatmár megye

6. sz. körzeti filmbázis

MN Helyőrségi Művelődési Otthon
5001 Szolnok
Táncsics Mihály u. 5-9. (Pf. 96)

Körzet: Szolnok, Hajdú-Bihar és Békés megye

7. sz. körzeti filmbázis

MN Helyőrségi Művelődési Otthon
8901 Zalaegerszeg
Ady Endre u. 1. (Pf. 34)

Körzet: Zala, Vas és Veszprém megye

A balesetek megelőzését eredményesen segítik az Országos Közlekedés Biztonsági Tanács és a KÖZDOK által készített munkavédelmi közlekedésbiztonsági felvilágosító és ismeretterjesztő filmjei is, amelyek a megyei MOKÉP vállalattól az OKBT és a KÖZDOK helyi kirendeltségeitől igényelhetők. A felhasználható filmek címeit, a kölcsönzés módját az OKBT 1983-ban kiadott Filmkatalógusa tartalmazza.

2. A konyhai kisgépekkel történt balesetekről

A Magyar Néphadseregben az elmúlt években nagymértékben fejlődött a konyhai munkák gépesítése. Ezek a gépek könnyebbé tették az állomány tevékenységét, egyben – megfelelő műszaki állapot és rendeltetésszerű használat esetén – növelték a munkabiztonságot is. Az utóbbi időben azonban a konyhai munkák közben több sérülés történt ami indokoltá tette a konyhai kisgépek használatával összefüggő balesetek elemző vizsgálatát. A vizsgálat megállapításai a következők:

1. A konyhai kisgépeket általában az arra feljogosított és megfelelő munkavédelmi ismerettel rendelkező személyek kezelik, emellett azonban előfordulnak olyan esetek is, hogy hozzá nem értő, ki nem oktatott konyhai dolgozók – esetenként önhatalmúan – működtetik a gépeket.

2. A konyhai kisgépek a legtöbb helyen rendelkeznek kifüggesztett kezelési utasítással, de található olyan munkahely is, ahol ezt elmulasztják. Esetenként előfordult az is, hogy a kifüggesztett utasítások (festés, rekonstrukció folyamán) elvesztek.

3. A legtöbb baleset a konyhai kenyérszeletelő gép üzemeltetése közben történt. Előfordult ugyan baleset más szelő, illetve daráló, keverő, hámozó gépekkel is, azonban ezek számaránya és súlyossága nem közelíti meg a kenyérszeletelő gépekkel történt balesetek mértékét.

4. A figyelmet a balesetek döntő többségét adó sérülések elemzésére írá-